

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 548/2024-52

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Rímskokatolícka cirkev Biskupstvo Banská Bystrica**, Námestie SNP 19, Banská Bystrica, zastúpenej URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Žiar nad Hronom v konaní sp. zn. 10C/75/2014 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 4Cdo/307/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. februára 2024, ktorá bola doplnená podaniami z 28. marca 2024, 29. apríla 2024, 28. júna 2024 a 31. júla 2024, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom všeobecných súdov v označených konaniach. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal konať bez zbytočných prietáhov. Žiada, aby jej ústavný súd priznal finančné zadostučinenie 22 640 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že prvýkrát v tejto veci Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) rozhodol rozsudkom z 5. októbra 2018, ktorým bola zamietnutá žaloba

žalobcu zo 7. mája 2014. Na podklade žalobcom podaného odvolania uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. septembra 2019 bol zrušený prvý rozsudok okresného súdu a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

3. Následne druhým rozsudkom okresného súdu z 22. mája 2020 bolo určené, že sťažovateľka ako žalovaná v tomto konaní je výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom sporu (výrok I). Zároveň bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 929 429,73 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,25 % ročne z tejto sumy od 20. mája 2011 do zaplatenia oproti povinnosti žalobcu vydať (vypratať) žalovanej danú nehnuteľnosť do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok II). Sťažovateľke bola tiež uložená povinnosť nahradiť žalobcovi trovy prvostupňového a odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok III).

4. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľka podala odvolanie. Druhým rozsudkom krajského súdu z 23. februára 2021 boli potvrdené výroky I a II rozsudku okresného súdu (i), výrok III rozsudku okresného súdu bol zmenený tak, že sťažovateľka bola zaviazaná zaplatiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % (ii), sťažovateľke bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 % (iii). Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie, o ktorom do doručenia ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté najvyšším súdom.

5. Uznesením okresného súdu z 3. mája 2021 vyšší súdny úradník rozhodol, že sťažovateľka je povinná zaplatiť žalobcovi trovy prvoinstančného a odvolacieho konania vo výške 33 591,60 eur, proti ktorému podala sťažnosť, o ktorej do doručenia ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté.

6. Návrhom zo 14. mája 2021 sťažovateľka žiadala o úplné alebo čiastočné priznanie oslobodenia od súdneho poplatku za podané dovolanie v celom rozsahu. Uznesením okresného súdu z 11. júna 2021 vydaným sudcom nebolo sťažovateľke priznané oslobodenie od súdnych poplatkov za podané dovolanie. Následne sťažovateľka bola okresným súdom vyzvaná na úhradu súdneho poplatku za podané dovolanie vo výške 66 317 eur, ktorý zaplatila. Proti uzneseniu okresného súdu z 11. júna 2021 sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť. Nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 187/2022-59 zo 7. februára 2023 bolo okrem iného rozhodnuté, že uznesením okresného súdu z 11. júna 2021 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň ústavný súd zrušil uznesenie okresného súdu z 11. júna 2021 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Následne uznesením okresného súdu z 24. mája 2023 bolo sťažovateľke priznané oslobodenie od súdnych poplatkov za podané dovolanie v rozsahu 100 %. Uznesením okresného súdu z 1. júna 2023 bol sťažovateľke vrátený zaplatený súdny poplatok vo výške 66 317 eur, pričom okresný súd uložil Slovenskej pošte, a. s., aby sťažovateľke vrátila sumu 66 317 eur v lehote 30 dní od doručenia odpisu právoplatného rozhodnutia o vrátení súdneho poplatku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Podľa názoru sťažovateľky k prieťahom v tejto veci nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania strán sporu, ale výlučne v dôsledku postupu okresného súdu a najvyššieho súdu v napadnutých konaniach. Jej stav právnej neistoty trvá vo vzťahu k najvyššiemu súdu, ktorý doteraz nerozhodol o jej dovolaní, pričom súdny spis mu bol doručený už 28. decembra 2021.

8. Sťažovateľka poukázala aj na nesústredenú činnosť okresného súdu, keďže jeho prvý rozsudok bol zrušený krajským súdom z dôvodu jeho nejasnosti, nezrozumiteľnosti a nedostatočného odôvodnenia. Sťažovateľka sa preto domnieva, že prvé odvolacie konanie má byť jednoznačne pripísané na ťarchu okresného súdu.

9. Za neefektívny postup okresného súdu podľa sťažovateľky možno považovať aj postúpenie jej dovolania najvyššiemu súdu až 28. decembra 2021, čo predstavuje dobu viac ako 7 mesiacov na vykonanie výlučne administratívnych úkonov. Pochybenie okresného súdu je ešte viac zreteľné s prihliadnutím na § 437 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého po uplynutí lehôt podľa § 436 ods. 3 predloží súd prvej inštancie bezodkladne vec dovolaciemu súdu na rozhodnutie o dovolaní. Podľa názoru sťažovateľky predloženie súdneho spisu až po viac ako 7 mesiacoch od podania dovolania nemožno v žiadnom prípade považovať za bezodkladné.

10. Nesústredený postup okresného súdu podľa sťažovateľky je zrejмый aj z toho, ako sa okresný súd vysporiadal s návrhom sťažovateľky na oslobodenie od súdneho poplatku za podané dovolanie. Sťažovateľka bola nútená zaplatiť súdny poplatok za jeho podanie, aby sa v dovolacom konaní domohla svojich právom chránených záujmov, pričom na ten účel si musela zobrať pôžičku. Až po vydaní nálezů ústavného súdu došlo k náprave, keďže jej bolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie. Následne až po 4 mesiacoch jej okresný súd rozhodol o vrátení finančných prostriedkov za zaplatený súdny poplatok. V tejto veci teda došlo k zadržiavaniu jej finančných prostriedkov v trvaní 2 rokov, čím došlo k zásahu do jej práva vlastníť majetok a pokojne ho užívať podľa čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, čím ju okresný súd pripravil o výnos z tohto majetku.

11. Sťažovateľka tiež namietala skutočnosť, že okresný súd nerozhodol o jej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 3. mája 2021 o výške trov konania napriek tomu, že táto vec je právoplatne meritórne rozhodnutá od 17. marca 2021. V tejto súvislosti namieta nesústredenú a neefektívnu činnosť okresného súdu, keďže do predloženia súdneho spisu najvyššiemu súdu okresný súd mal dostatok času na rozhodnutie o danej sťažnosti sťažovateľky. Súčasne sťažovateľka poznamenala, že po rozhodnutí najvyššieho súdu o jej dovolaní okresný súd bude povinný rozhodnúť aj o výške trov dovolacieho konania.

12. Podľa názoru sťažovateľky je jej dlhodobý odopieraný prístup k súdu a spravodlivosti a možnosti ukončiť stav jej právnej neistoty spôsobený nesústredeným a neefektívnym postupom okresného súdu a najvyššieho súdu v napadnutých konaniach.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“, ktoré je zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, osvojil judikaturu Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

14. Podľa konštantnej judikatury ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny je

odstránenie stavu právnej neistoty, pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02), alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

III.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní do právoplatnosti vo veci samej:

15. Ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Inými slovami, jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

16. Z vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že táto vec bola právoplatne meritórne rozhodnutá 17. marca 2021 tak, ako to tvrdila aj sťažovateľka. Ani podanie dovolania, ktoré nemalo odkladný účinok, nemohlo mať za následok opätovné pociťovanie právnej neistoty vo veci samej zo strany sťažovateľky. Zároveň ústavný súd dodáva, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/307/2021 z 27. marca 2024 bolo jej dovolanie zamietnuté a žalobcovi bola priznaná náhrada trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

17. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 15. februára 2024, teda zjavne po tom, keď všeobecné súdy v merite veci právoplatne rozhodli vrátane nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Sťažovateľka sa preto domáha ochrany svojich práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k meritu veci v čase, keď v napadnutom konaní okresného súdu namietané porušenie označených práv už netrvalo, a teda vo veci samej bola odstránená jej právna neistota.

18. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní po právoplatnosti vo veci samej vo vzťahu k rozhodovaniu okresného súdu o výške trov konania:

19. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta aj vznik zbytočných prieťahov vo fáze konania, v ktorej mal okresný súd rozhodnúť o výške trov konania. V čase podania ústavnej sťažnosti existovala istá miera „právnej neistoty“ sťažovateľky vo vzťahu k výsledku konania okresného súdu o výške trov konania, o ktorých nebolo právoplatne rozhodnuté.

20. Nepochybne aj po právoplatnom skončení konania v merite veci prichádza do úvahy povinnosť súdu prvej inštancie rozhodnúť o čiastkových otázkach (napr. rozhodnutie o výške trov prvoinštančného a odvolacieho konania a následne aj dovolacieho konania), resp. vykonať ďalšie úkony, ktoré primárne nespočívajú vo vydávaní rozhodnutí (napr. v príprave súdneho spisu na predloženie najvyššiemu súdu, ak bolo podané dovolanie).

21. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že súd prvej inštancie rozhoduje o trovách konania podľa vopred ustanovených zásad a posudzuje účelnosť a dôvodnosť trov vynaložených stranami sporu, resp. ich právnymi zástupcami. Ide v zásade o bežnú „porozsudkovú“ agendu, spravidla nevykazujúcu znaky právnej alebo skutkovej zložitosti, čo sa prejavuje aj tým, že zákon zveruje rozhodovanie vyššiemu súdnemu úradníkovi, ktorého uznesenie je na podklade sťažnosti preskúmateľné sudcom. Rozhodovanie o trovách konania je teda rutinnou záležitosťou každodennej praxe všeobecných súdov a vylučuje tým možnosť, pre ktorú by vznikol dôvod na výrazné predĺženie napadnutého konania (m. m. I. ÚS 264/2020). Ústavný súd ale dodáva, že nečinnosť súdu prvej inštancie sa vzhľadom na mieru a podobu právnej neistoty posudzuje inak v základnom, meritórne neukončenom konaní než v konaní po právoplatnom rozhodnutí vo veci samej.

22. Ústavný súd uvádza, že bezprostredne po právoplatnosti vo veci samej okresný súd prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka rozhodol o výške trov konania, proti ktorého uzneseniu sťažovateľka podala sťažnosť. Z tohto dôvodu si musela byť vedomá, že tým prirodzene dochádza k oddialeniu konečného rozhodnutia okresného súdu o výške trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Z uvedeného vyplýva, že v čase doručenia ústavnej sťažnosti bola tiež čiastočne nastolená právna istota sťažovateľky aj vo vzťahu k výške trov prvoinštančného a odvolacieho konania, ktoré má žalobcovi nahradiť (maximálne sumu 33 591,60 eur). Následne sťažovateľka podala dovolanie zo 14. mája 2021 spolu s podaním návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku za jeho podanie, ktorým sa domáhala prieskumu meritórneho rozhodnutia krajského súdu vrátane na meritum veci nadväzujúcej časti o náhrade trov prvoinštančného a odvolacieho konania (sťažovateľka podala aj návrh na odklad vykonateľnosti meritórneho rozhodnutia krajského súdu, pozn.), čím sama sťažovateľka predĺžila postup okresného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania.

23. Pred predložením súdneho spisu dovolaciemu súdu mohol síce sudca rozhodnúť o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania. Je zrejmé, že po podaní dovolania sťažovateľkou sudca uprednostnil „praktické“ hľadisko (hospodárnosť konania), odsúvajúc rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania po rozhodnutí o jej dovolaní. Z tohto dôvodu sa preto takýto jeho postup sudcu nejaví ústavnému súdu ako neúčelný.

24. Vedomá si podania dovolania sťažovateľka tiež musela počítat' so zúžením nazerania na jej dovtedajšiu „právnú neistotu“ týkajúcu sa rozhodovania o výške trov konania, keďže výsledok dovolacieho konania vo veci samej mohol zásadne ovplyvniť i otázku týkajúcu sa výšky trov konania, t. j. rozhodnutím najvyššieho súdu mohlo dôjsť k zrušeniu druhého rozsudku krajského súdu vrátane nadväzujúceho výroku o nároku na náhradu trov konania. Ústavný súd upriamuje pozornosť aj na význam konania o dovolaní ako o mimoriadnom opravnom prostriedku oproti konaniu o výške trov konania, ktorý má len akcesorický charakter.

25. Z vyžiadaného súdneho spisu zároveň vyplýva, že uznesenie najvyššieho súdu o zamietnutí dovolania sťažovateľky nadobudlo právoplatnosť 2. mája 2024. Následne uznesením zo 6. júna 2024 sudca rozhodol o sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka z 3. mája 2021 tak, že túto zamietol. O trovách dovolacieho konania rozhodol vyšší súdny úradník uznesením z 1. júla 2024, ktoré nadobudlo právoplatnosť 3. augusta 2024, tak, že sťažovateľka bola zaviazaná zaplatiť ich žalobcovi vo výške 5 578,73 eur.

26. Pomeriavajúc právnú neistotu sťažovateľky a právnú situáciu sťažovateľky, ktorá mohla vzniknúť v dôsledku vyhovenia jej dovolaniu, ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd svojím postupom vo vzťahu k rozhodovaniu o výške trov konania učinil zadosť požiadavkám vyplývajúcim z práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

27. Sťažovateľka tiež uviedla, že ide o vec s možným finančným dopadom na jej existenciu. Takáto argumentácia mohla byť podľa názoru ústavného súdu zohľadnená z pohľadu významu konania pre sťažovateľku v okolnostiach tejto veci len do právoplatného skončenia vo veci samej. Sťažovateľka netvrdí, že by bola jej ďalšia existencia ohrozená v dôsledku nerozhodnutia o výške trov konania, ktoré ma zaplatiť žalobcovi. Vo svojej argumentácii neuviedla žiadny dôvod, pre ktorý aj po právoplatnom skončení tejto veci pociťuje právnú neistotu v dôsledku právoplatného nerozhodnutia o výške trov konania. Navyše, sťažovateľka podala žiadosť o oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie, ktorá bola pripojená k ústavnej sťažnosti, z dôvodu výrazného zhoršenia jej finančnej situácie vzhľadom na prijaté opatrenia, ktoré súviseli s predchádzaním šírenia nebezpečnej nakažlivej ľudskej choroby COVID-19 (výpadok príjmov z prenájmu nehnuteľností vo výške 131 000 eur, značný pokles príjmov získaných zo zbierok). V prospech sťažovateľky ako strany sporu, ktorá bola zaviazaná na náhradu trov konania, svedčí práve skutočnosť, že o výške trov konania bolo právoplatne rozhodnuté po viac ako 2 rokoch od zrušenia opatrení súvisiacich s pandémiou (apríl 2022). Na základe toho sa musela postupne lepšiť finančná situácia sťažovateľky tak, aby bola už momentálne schopná zaplatiť žalobcovi trovy konania. Sťažovateľka by sa mala preto týmto vyhnúť situácii, že by si opätovne musela požiť finančné prostriedky (ako v prípade zaplatenia súdneho poplatku za dovolanie) z dôvodu, aby sa proti nej nezačala viesť exekúcia.

28. Sťažovateľka navyše žiadala dovolací súd o odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého druhého rozsudku krajského súdu, čo by sa týkalo aj závislého výroku o nároku na náhradu trov konania, ktorého právoplatnosť je podmienkou vydania rozhodnutia o výške trov konania. Na druhej strane sa na ústavnom súde domáha „urýchlenia“ rozhodnutia o výške trov konania. Ústavný súd považuje podanie ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľka sleduje úplne opačný cieľ ako podaním dovolania, za prinajmenšom rozporuplné. Namietanie porušenia práv nerozhodnutím

o výške povinnosti sťažovateľky nahradiť trovy konania žalobcovi, keď sťažovateľka zároveň podaným dovolaním sleduje (vo vzťahu k trovám konania) opačný cieľ, t. j. zánik uloženej povinnosti náhrady trov, vyznieva dosť paradoxne.

29. Z týchto dôvodov ústavný súd opätovne odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.3. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní po právoplatnosti vo veci samej vo vzťahu k dovolaniu sťažovateľky:

30. Ústavný súd ďalej uvádza, že aj v procesnej fáze prípravy súdneho spisu na predloženie dovolaciemu súdu, v ktorej okresný súd v zásade nevydáva rozhodnutia, môžu vznikať súdne prietahy (napr. III. ÚS 782/2016). Vzhľadom na § 436 CSP po podaní dovolania sťažovateľkou spolu s návrhom na odklad vykonateľnosti druhého rozsudku krajského súdu vznikla okresnému súdu povinnosť vykonať procesné úkony s tým spojené a následne predložiť vec najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu.

31. Z vyžiadaného súdneho spisu vyplývajú nasledovné úkony okresného súdu, ktoré vykonal v súvislosti s podaným dovolaním sťažovateľky:

- 14. mája 2021 bolo okresnému súdu doručené dovolanie sťažovateľky proti druhému rozsudku krajského súdu spojené s návrhom na odklad jeho vykonateľnosti;
- 14. mája 2021 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie, ktorý bol doplnený podaním zo 17. mája 2021;
- uznesením z 11. júna 2021 okresný súd nepriznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov;
- výzvou z 13. júna 2021 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie;
- po predložení dokladu o zaplatení súdneho poplatku za dovolanie sťažovateľkou (8. júl 2021) podaním z 13. júla 2021 okresný súd vyzval žalobcu na vyjadrenie sa k dovolaniu sťažovateľky;
- 29. júla 2021 bola okresnému súdu doručená žiadosť právneho zástupcu žalobcu na predĺženie lehoty na zaslanie vyjadrenia k dovolaniu sťažovateľky do 31. augusta 2021 z dôvodu jeho rozsahu (33 strán bez príloh), jeho časovú zaneprázdnenosť a čerpanie pracovného voľna z dôvodu letných prázdnin;
- 3. augusta 2021 okresný súd oznámil právnenému zástupcu žalobcu, že mu predlžuje lehotu na podanie vyjadrenia k dovolaniu sťažovateľky;
- 31. augusta 2021 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobcu k dovolaniu sťažovateľky;
- 7. septembra 2021 okresný súd zaslal sťažovateľke vyjadrenie žalobcu k jej dovolaniu na prípadné vyjadrenie;
- 14. septembra 2021 bola okresnému súdu doručená replika sťažovateľky. Následne repliku sťažovateľky okresný súd zaslal žalobcovi, ku ktorej sa vyjadril duplikou z 8. októbra 2021;
- 11. októbra 2021 okresný súd zaslal sťažovateľke dupliku žalobcu na vyjadrenie;

- 17. decembra 2021 okresný súd vypracoval predkladaciu správu a zaslal súdny spis najvyššiemu súdu na účely rozhodnutia o dovolaní sťažovateľky, ktorý mu bol doručený 28. decembra 2021.

32. Podané dovolanie sťažovateľky si objektívne vyžiadalo úkony spojené s prípravou súdneho spisu na predloženie veci najvyššiemu súdu. Išlo o rozhodovanie okresného súdu o žiadosti sťažovateľky o oslobodenie od platenia súdneho poplatku a následne aj vyrubenie súdneho poplatku za podané dovolanie, keďže okresný súd nevyhovel žiadosti sťažovateľky. Následne bolo dovolanie sťažovateľky doručované žalobcovi na vyjadrenie.

33. Ústavný súd, vychádzajúc z už uvedeného prehľadu procesných úkonov, konštatuje, že okresný súd postupoval štandardne, v zásade vykonával úkony bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd ale nemôže nevytknúť okresnému súdu obdobie krátkodobej nečinnosti (od 11. októbra 2021 do 17. decembra 2021), keďže trvalo viac ako 2 mesiace, kým odoslal súdny spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní sťažovateľky.

34. Ústavný súd opätovne poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prieťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ústavnú sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

35. Ústavný súd preto konštatuje, že nie je možné postup okresného súdu v súvislosti s podaným dovolaním sťažovateľky považovať za taký, ktorý by vzhľadom na svoju ústavnoprávnu intenzitu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dal dôvod na vyslovenie porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

36. Z tohto dôvodu ústavný súd odmietol v tejto časti ústavnú sťažnosť tiež podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.4. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní po právoplatnosti vo veci samej vo vzťahu k rozhodovaniu o žiadosti sťažovateľky o oslobodenie od súdneho poplatku za podané dovolanie:

37. Z vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že rozhodnutia okresného súdu o priznaní oslobodenia sťažovateľke od platenia súdneho poplatku za dovolanie v rozsahu 100 % a o vrátení sťažovateľkou zaplateného súdneho poplatku za dovolanie nadobudli právoplatnosť 25. mája 2023, resp. 20. júna 2023.

38. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 15. februára 2024, teda zjavne po tom, keď okresný súd druhýkrát právoplatne rozhodol o danej žiadosti sťažovateľky v jej prospech vrátane vrátenia zaplateného súdneho poplatku za podané dovolanie. Sťažovateľka sa preto opätovne domáha ochrany svojich práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru v čase, keď v napadnutom konaní okresného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu o jej žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku za podané dovolanie namietané porušenie označených práv už netrvalo, a teda v tejto otázke bola odstránená jej právna neistota.

39. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti znova odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.5. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní:

40. Ústavný súd vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prieťahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, I. ÚS 210/2018, IV. ÚS 120/2018, IV. ÚS 172/2020), resp. ak argumenty v ústavnej sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase jej podania takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015, I. ÚS 190/2019).

41. Z vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že súdny spis bol najvyššiemu súdu doručený 28. decembra 2021 a rozhodnutie dovolacieho súdu bolo okresnému súdu doručené 23. apríla 2024. V rámci tohto obdobia najvyšší súd nemohol ovplyvniť dovolacie konanie v priebehu približne 3 mesiacov (od 23. februára 2022 do 16. mája 2022), keď sa súdny spis nachádzal na ústavnom súde v súvislosti s podanou ústavnou sťažnosťou sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu z 11. júna 2021, ktorým nebolo sťažovateľke priznané oslobodenie od súdnych poplatkov za podané dovolanie.

42. Podľa názoru ústavného súdu preto „čistá“ doba dovolacieho konania (približne 23 mesiacov) je na hranici ústavnej akceptovateľnosti vzhľadom na obsiahlosť dovolania sťažovateľky (33 strán), v ktorom ako dovolací dôvod uviedla aj ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Z tohto dôvodu najvyšší súd bol povinný aj oprávnený sa zaoberať aj právnymi otázkami znamenajúcimi vecný prieskum dovolaním napadnutého druhého rozsudku krajského súdu, čo vyústilo do rozsiahleho rozhodnutia najvyššieho súdu (22 strán). Intenzita zásahu do práv sťažovateľky najvyšším súdom nedosiahla úroveň, ktorá by odôvodnila vysloviť porušenie práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.6. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a najvyššieho súdu v napadnutých konaniach:

43. V systematike ústavy, ako aj listiny sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 listiny, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu z týchto dôvodov však napriek tomu môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné prietahy, ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*). Ak teda porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dosiahne takú intenzitu, že to zo strany príslušného všeobecného súdu signalizuje až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, možno urobiť záver o tom, že takýmto postupom súdu došlo, resp. dochádza aj k porušeniu základného práva sťažovateľov nielen na včasnú súdnu ochranu, ale zasiahlo sa už aj do samotnej podstaty práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (IV. ÚS 268/2012).

44. Keďže sťažovateľka odôvodňovala zásah do svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru porušením svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 1 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súvislosti s ktorými dospel ústavný súd k záveru o ich zjavnej neopodstatnenosti, uvedený záver platí rovnako aj na označené práva sťažovateľky.

45. Nad rámec ústavný súd uvádza, že dĺžka napadnutého konania okresného súdu do právoplatného skončenia veci samej (približne 6 rokov a 10 mesiacov) a ani celková dĺžka napadnutého konania okresného súdu (približne 10 rokov a 2 mesiace) nenasvedčuje možnosti zásahu do práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tomto prípade nešlo o prípad extrémnych prietahov v súdnom konaní a zároveň táto vec tiež nespádala do kategórie konaní, pri ktorých sa vyžaduje mimoriadna rýchlosť konania (napr. konania vo veciach maloletých či pracovnoprávne spory).

46. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.7. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v napadnutom konaní:

47. V zmysle judikatúry EŠLP vo väčšine prípadov, kde konania týkajúce sa vlastníckeho práva trvali nadmerne dlhú dobu, je dostatočné vysloviť porušenie čl. 6 dohovoru. Tam, kde sťažovateľ namieta, že dĺžka konania sama osebe vyústila do pokračujúceho zásahu do vlastníckeho práva, EŠLP vyslovil, že nie je potrebné preskúmať dĺžku konania z hľadiska čl. 1 dodatkového protokolu (Zanghì proti Taliansku, rozsudok z 19. 2. 1991, ods. 23, Di Pede proti Taliansku, rozsudok z 19. 2. 2002, ods. 35), alebo rozhodol, že posúdenie tejto otázky by bolo predčasné (Beller proti

Poľsku, rozsudok z 1. 2. 2005, ods. 74). V prípadoch týkajúcich sa mimoriadne dlhých konaní EŠLP rozhodol, že ich zdĺhavé vedenie (Kunić proti Chorvátsku, rozsudok z 11. 1. 2007, ods. 67; Machard proti Francúzsku, rozsudok z 25. 4. 2006, ods. 15) alebo iné opatrenia prispievajúce k omeškaniu (Immobiliare Saffi proti Taliansku, rozsudok z 28. 7. 1999, ods. 59) mali tiež priamy vplyv na právo sťažovateľov na pokojné užívanie ich „majetku“.

48. Sťažovateľka namietala zásah do svojich práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu porušením svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 1 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 38), v súvislosti s ktorými dospel ústavný súd k záveru o ich zjavnej neopodstatnenosti, uvedený záver platí rovnako aj na označené práva sťažovateľky.

49. Z tohto dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti znova odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

50. Ústavný súd dodáva, že ak podľa názoru sťažovateľky došlo k neoprávnenému zadržiavaniu jej finančných prostriedkov v trvaní 2 rokov, čím ju okresný súd pripravil o výnos z tohto majetku, za splnenia zákonných podmienok má možnosť využiť iné právne prostriedky, ktoré jej právny poriadok Slovenskej republiky poskytuje na ochranu jej práv.

III.8. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní:

51. Ústavný súd tiež konštatuje, že aj keď je sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpená, ústavná sťažnosť neobsahuje žiadnu ústavnoprávne relevantnú argumentáciu týkajúcu sa namietaného porušenia práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní.

52. Ústavný súd zdôrazňuje, že zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 123) vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, ktorých vyslovenia porušenia sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, listiny alebo dohovoru a orgánu verejnej moci, ktorých ich porušil, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu orgánom verejnej moci, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti je preto zjavná úplná absencia náležitej kvalifikovanej právnej argumentácie. Ústavná sťažnosť v tejto časti preto nespĺňa všeobecnú zákonom predpísanú náležitosť odôvodnenia návrhu podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde a osobitnú náležitosť ústavnej sťažnosti ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

53. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýka len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale týka sa aj esenciálnej obsahovej náležitosti ústavnej sťažnosti (úplná absencia, resp. ústavnoprávna nedostatočnosť odôvodnenia ústavnej sťažnosti), ústavný súd sťažovateľku nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 102/2019).

54. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

55. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá už pri jej predbežnom prerokovaní ako celok, rozhodovanie o ďalších jej návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2024

Robert Šorl
predseda senátu